

Vetenskapsmannen som ville tala med änglar

Berättelse

Emanuel Swedenborg föddes i Stockholm 1688. Hans far var biskop, och i hemmet talade man ofta om Gud och himlen. Men den unge Emanuel blev mer intresserad av vetenskap. Han ville förstå hur naturen och människokroppen fungerade, och därför studerade han matematik, fysik och anatomi i Uppsala och i flera andra länder.

Som vuxen blev Swedenborg en av Sveriges mest kända vetenskapsmän. Han arbetade vid Bergskollegium, som hade hand om landets gruvor, och samtidigt forskade han om nästan allt: stjärnorna, magneter, järn och kroppens organ. Han ritade också uppfinningar som var långt före sin tid, bland annat en flygmaskin och en ubåt, även om de aldrig byggdes. Många forskare i Europa läste hans böcker och beundrade honom.

När Swedenborg var omkring 56 år gammal hände något som förändrade allt. Han började få starka drömmar och syner. Till slut berättade han att Jesus hade visat sig för honom och gett honom en uppgift: att förklara Bibelns dolda mening för människorna. Från den dagen sa Swedenborg att han kunde resa i en andlig värld och tala med änglar, andar och döda människor.

Resten av sitt liv ägnade han åt att skriva om det han påstod sig se. Hans mest kända bok heter *Himmel och helvete* och kom ut 1758. Där beskriver han hur livet efter döden ser ut, vilket gjorde honom berömd i hela Europa. Vissa trodde på honom, medan andra tyckte att han hade blivit galen.

Swedenborg dog i London 1772. Trots att han aldrig grundade någon egen kyrka, samlades hans anhängare efter hans död och bildade Nya kyrkan. Hans tankar påverkade också många författare och konstnärer långt senare. Hans kvarlevor fördes så småningom hem till Sverige, och i dag vilar han i Uppsala domkyrka. Han var alltså två saker på en gång: en sträng vetenskapsman och en man som sa att han hade sett himlen med egna ögon.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
biskop	en hög chef i kyrkan
anatomi	läran om hur kroppen är uppbyggd
Bergskollegium	en myndighet som styrde gruvorna förr
forska	söka ny kunskap på ett noggrant sätt
uppfinning	en ny sak som någon hittar på
syn	något man tycker sig se som inte finns där på riktigt
andlig	som har med själen eller Gud att göra
ande	en osynlig varelse, till exempel en själ

ORD	FÖRKLARING
anhängare	en person som följer och tror på någon
kvarlevor	det som finns kvar av en död kropp

Läsförståelsefrågor

1. Vad var Swedenborgs far?
 1. en känd läkare
 2. en hög person i kyrkan
 3. en gruvarbetare
2. Vad arbetade Swedenborg med innan sin religiösa kris?
 1. han forskade och studerade naturvetenskap
 2. han var präst i en kyrka
 3. han målade tavlor
3. Vad hände när Swedenborg var omkring 56 år?
 1. han slutade tro på Gud
 2. han började få drömmar och syner
 3. han flyttade till Stockholm
4. Varför blev boken *Himmel och helvete* så känd?
 1. den handlade om gruvor
 2. den beskrev hur livet efter döden ser ut
 3. den var skriven på flera språk
5. Vad hände med Swedenborgs idéer efter hans död?
 1. de glömdes bort helt
 2. anhängare bildade Nya kyrkan
 3. kungen förbjöd dem
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Swedenborgs flygmaskin och ubåt byggdes aldrig.
 2. Alla människor trodde på det Swedenborg berättade.
 3. Swedenborg var gift och hade flera barn.
7. Vad menas med att Swedenborg var “två saker på en gång” i slutet av texten? (Förklara med egna ord.)
8. Varför kan man säga att Swedenborgs liv var ovanligt? Ge minst ett skäl.
9. Hur tror du att andra vetenskapsmän reagerade när Swedenborg började tala om änglar? Motivera ditt svar med hjälp av texten.
10. Var vilar Swedenborg i dag?

Facit

1. b
2. a
3. b
4. b
5. b
6. 1. ja b) nej c) det står inte i texten
7. Exempel på svar: Han var samtidigt en seriös forskare som ville förstå naturen och en man som sa att han kunde tala med änglar och se den andliga världen. Han förenade vetenskap och religion.
8. Exempel på svar: Han var först en berömd vetenskapsman och blev sedan en religiös tänkare som påstod att han kunde besöka himlen. Det är ovanligt att en person gör båda sakerna.
9. Exempel på svar: Många blev nog förvånade eller tvivlande, eftersom texten säger att vissa tyckte att han hade blivit galen. Det passar inte ihop med hans tidigare strikt vetenskapliga arbete.
10. I Uppsala domkyrka.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten belyser spänningen mellan vetenskap och tro hos en och samma person. Tema: kunskap, tro och hur vi förhåller oss till det vi inte kan bevisa. Lämplig för samtal om källkritik och övertygelse.

Diskussionsfrågor

- Kan en människa vara både vetenskapsman och djupt religiös samtidigt? Vad tänker du?
- Swedenborg sa att han kunde tala med döda. Hur skulle du reagera om någon sa det till dig i dag?
- Varför tror du att vissa människor blev hans anhängare?
- **Skriv (4–5 meningar):** Berätta om en person som har överraskat dig genom att vara helt annorlunda än du först trodde.

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Emanuel Swedenborg – https://sv.wikipedia.org/wiki/Emanuel_Swedenborg
- Nationalencyklopedin (NE.se): Emanuel Swedenborg – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/emanuel-swedenborg>
- Svenskt Biografiskt Lexikon: Emanuel Swedenborg – <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=34840>
- Encyclopaedia Britannica: Emanuel Swedenborg – <https://www.britannica.com/biography/Emanuel-Swedenborg>

- Tekniska museet: Emanuel Swedenborg – <https://www.tekniskamuseet.se/lar-dig-mer/svenska-uppfinnare/emanuel-swedenborg/>

Fakta granskad i juni 2026. Nyckelfakta: Emanuel Swedenborg föddes 29 januari 1688 i Stockholm och dog 29 mars 1772 i London. Far var biskopen Jesper Swedberg. Han studerade i Uppsala, arbetade vid Bergskollegium från 1716 och var en framstående naturvetenskapsman, uppfinnare och anatom. Från 1744–1745 genomgick han en religiös kris och ägnade resten av livet åt teologi; mest känd är boken "Himmel och helvete" (1758). Hans efterföljare bildade Nya kyrkan (Swedenborgarna). Hans kvarlevor fördes till Sverige och vilar i Uppsala domkyrka (omgravning 1908). Osäkerheter: somliga uppfinningar (flygmaskin, ubåt) är skisser/idéer, inte byggda föremål – texten formulerar detta som "ritade/skissade". Årtalet för omgravningen anges något olika i olika källor (1908 respektive 1910-talet).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.